

Jerzy Chełkowski (biogram wg. publikacji „Instytut Genetyki Roślin 1954-2004, wyd. 2004 i innych)

Jerzy Chełkowski urodził się 12 sierpnia 1939 roku w Poznaniu. Jest absolwentem Akademii Rolniczej w Poznaniu, którą ukończył w 1962 roku. Pracę magisterską z zakresu biosyntezy pochodnych witaminy B12 przez bakterie kwasu propionowego wykonał pod kierunkiem prof. Jerzego Pawełkiewicza. Od września 1961 roku, jeszcze jako student, podjął pracę w pełnym wymiarze jako inżynier stażysta w Katedrze Mikrobiologii Akademii Rolniczej w Poznaniu. Od 1963 roku zatrudniony został w Katedrze Technologii Rolnej Akademii Rolniczej, początkowo w ramach projektu polsko-amerykańskiego nad pochodnymi witaminy B2, a następnie na etacie asystenta i starszego asystenta. W roku 1969 uzyskał stopień doktora i został zatrudniony na etacie adiunkta w Instytucie Technologii Żywności Pochodzenia Roślinnego Akademii Rolniczej w Poznaniu. W początkowym okresie kontynuował prace nad witaminami B12, B2, B1, B6, kwasem askorbinowym i witaminą A, rozpoczęte w ramach pracy magisterskiej, ich biosyntezą przez drobnoustroje, metodami ich oznaczania i występowaniem w surowcach i produktach spożywczych. W tym czasie był opiekunem naukowym 36 prac magisterskich oraz brał udział jako wykonawca w realizacji dwóch projektów polsko-amerykańskich dotyczących mykotoksyn aflatoksyn i ochratoksyn. W tymże Instytucie realizował pracę habilitacyjną z zakresu metabolitów grzybów i uzyskał w 1981 r. stopień doktora habilitowanego.

W roku 1982 przeniósł się do Warszawy, gdzie został zatrudniony na etacie docenta w Katedrze Fitopatologii SGGW. Przez szereg lat współpracował z Katedrą Chemii Akademii Rolniczej w Poznaniu – Prof. Piotrem Golińskim i dr. Juliuszem Perkowskim. Rozpoczął tam prace nad

patogenami rodzaju *Fusarium* porażającymi kłosa zbóż drobnoziarnistych i kolby kukurydzy, powodującymi akumulację mykotoksyn w ziarniakach oraz poważne pogorszenie jakości ziarna i redukcję plonowania. Opiekował się pięcioma magistrantami i trzema doktorantami. Nawiązał też od roku 1982 owocną współpracę z zespołami naukowymi we Włoszech, w Szwecji i Wielkiej Brytanii, a także z Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie. Prace dotyczyły patologii późniwej ziarna zbóż drobnoziarnistych i kukurydzy, powodujących zanieczyszczenie mykotoksynami. W roku 1984 prof. Chełkowski zorganizował w Warszawie pierwszą konferencję „*Fusarium Research Conference*”. Kolejne organizowane były w różnych krajach europejskich, a w Polsce w Poznaniu i w Radzikowie. Do tej pory odbyło się 14 konferencji.

Od października 1993 przez kolejne trzy kadencje prof. Chełkowski pełnił funkcję dyrektora Instytutu Genetyki Roślin PAN w Poznaniu, kontynuując pracę nad grzybami toksynotwórczymi i ich metabolitami.

W pracy naukowej i organizacyjnej profesor Chełkowski łączył naukę o żywności z nauką o chorobach roślin i genetyką, ze szczególnym uwzględnieniem odporności pszenicy, jęczmienia i kukurydzy na grzyby patogeniczne oraz akumulację mykotoksyn w ziarniakach. Opracował wraz z zespołem kompleksowo dla warunków polskich toksynotwórczość mikroflory ziarna zbóż, identyfikację tworzonych przez nie mykotoksyn, przyczyniających się do zanieczyszczenia ziarna w wyniku porażenia kłosów zbóż drobnoziarnistych i kolb kukurydzy w okresie przed zbiorem oraz w wyniku niewłaściwego przechowywania. Wykorzystywał analizę zawartości mykotoksyn w ziarnie zbóż dla oceny jego jakości. Prace te były od roku 1980 prowadzone z zespołem prof. Piotra Golińskiego z Katedry Chemii AR, a od roku 1983 w ramach współpracy CNR-PAN z

Instytutem Mykotoksyn w Bari, Włochy. We współpracy międzynarodowej redagował cztery podręczniki naukowe z powyższych zagadnień, w tym trzy wydane przez Elsevier. W ostatnich latach opracowywał odporność odmian pszenicy, jęczmienia, pszenżyta i kukurydzy na fuzariozę i akumulację mykotoksyn fuzaryjnych w ziarniakach. W ostatnim okresie badania obejmowały metody identyfikacji grzybów *Fusarium* oraz genów odporności pszenicy na choroby spowodowane przez grzyby rdzawnikowe patogeniczne dla pszenicy za pomocą markerów DNA-PCR, we współpracy ze spółkami hodowlanymi.

Profesor Chełkowski wypromował dziesięciu doktorów.

Od roku 2013 Prof. Chełkowski zorganizował 9 ogólnopolskich warsztatów tematycznych z udziałem 16 wykładowców – specjalistów w zakresie mykologii różnych grup grzybów MICROMYCETES. W warsztatach wzięło udział ponad 120 osób. Pracuje jako profesor emerytowany wolontariusz w Instytucie Genetyki Roślin PAN.